

Jíst méně živočišných potravin – proč a jak?

Odborníci se shodují v odhadu, že v roce 2050 bude lidská populace čítat necelých 10 miliard. A říkají: současná zemědělská plocha je schopna uživit i tak velký počet lidí, ale pouze pod jednou podmínkou – že průměrná spotřeba masa a dalších živočišných produktů poměrně výrazně klesne. Zatím vývoj směřuje opačným směrem. Ale nyní jsme se všichni octli uprostřed mimořádných událostí. Možná budou pro lidstvo přelomovou zkušeností a možná dokáží změnit, jak vnímáme a řešíme problémy, kterým čelíme.

V naší západní civilizaci bylo především maso vždy vnímáno jako znak luxusu. A to nyní funguje jako vzor i pro další země světa. Jak bohatnou, tak postupně zvyšují spotřebu živočišných potravin, byť jde často o země, které se tradičně stravovaly převážně bez masa nebo dokonce prakticky vegansky. Spotřeba masa tak setrvale roste například v Indii, v Číně podle předpovědi za příštích 30 let trojnásobně vzroste spotřeba mléka, přitom v místní kuchyni kravské mléko nikdy nemělo důležité místo. Proč je tento trend tak velký problém?

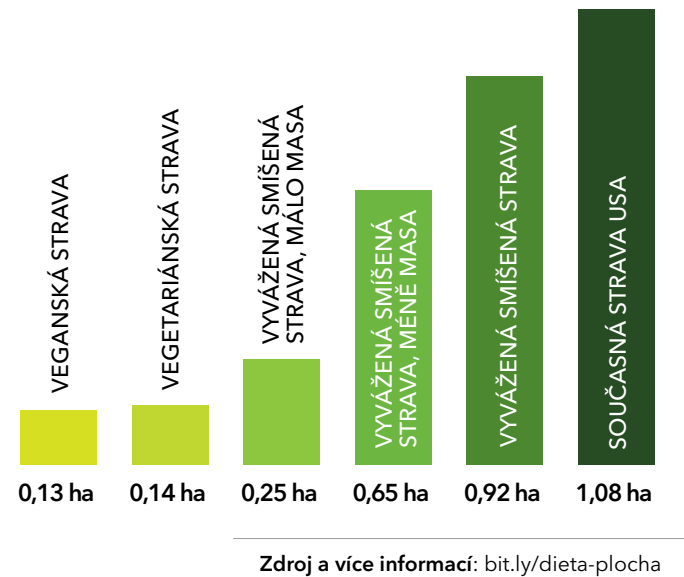
KDE TO VŠECHNO VYPĚSTOVAT?

Produkce živočišných potravin je mnohem náročnější na zemědělskou plochu než produkce těch rostlinných. To proto, že zvířata spotřebují velké množství krmiva, které se někde musí vypěstovat. Aktuálně se pro pěstování krmiva využívá skoro 45 % veškeré zemědělské plochy na světě. Z obilí, které vypěstujeme, skončí jako krmivo pro zvířata celých 35 % celkově vypěstovaného množství. Není to přitom vůbec efektivní způsob, jak s ním zacházet. Představte si objem obilí, ze kterého bychom mohli získat 100 kalorií, kdybychom ho sami snědli. Když ho použijeme jako krmivo pro zvířata, získáme tím jen 40 kalorií ve formě mléka, nebo 22 kalorií ve formě vajec, nebo 12 kalorií ve formě kuřecího masa.

Opačně se pak dá říct, že určitá zemědělská plocha užíví tím víc lidí, čím menší podíl v jejích jídelníčku bude představovat maso a ostatní živočišné produkty. V poslední době se objevilo mnoho analýz (např. ze strany FAO – Food and Agriculture Organisation,

Organizace pro výživu a zemědělství), které propočítávají různé scénáře na téma jak nasytit rostoucí počet lidí. Pokud by průměrná spotřeba živočišných produktů ve světě rostla dál (viz příklad Indie a Číny), museli bychom v roce 2050 mít k dispozici o 30 % zemědělské půdy víc, než máme dnes – a tu není kde brát. Kdyby se průměrná spotřeba oproti dnešku naopak snížila o 40 %, současná zemědělská plocha by stačila i v roce 2050.

ZEMĚDĚLSKÁ PLOCHA, KTERÁ ROČNĚ UŽIVÍ 1 ČLOVĚKA, PODLE TYPU STRAVY:

TYPY STRAVY - PODÍL ŽIVOČIŠNÝCH POTRAVIN

(MODEL, SE KTERÝMI STUDIE POČÍTALA)

Při příjmu 2150 kcal za den

Typ stravy	Množství masa za den	Množství mléka a mléčných výrobků za den	Množství vajec za den
Veganská strava	0	0	0
Vegetariánská strava	0	1050 ml/g	28 g
Vyvážená smíšená strava, málo masa	50 g	970 ml/g	22 g
Vyvážená smíšená strava, méně masa	73 g	930 ml/g	20 g
Vyvážená smíšená strava	120 g	840 ml/g	13 g
Současná strava USA	140 g	800 ml/g	15 g

Něco takového samozřejmě znamená velký posun v mentalitě obyvatel jak rozvinutých zemí, tak těch, které aktuálně bohatnou. Rozvinuté země (především USA) zvedají průměr spotřeby živočišných potravin velmi výrazně, první změna by proto musela přijít odsud. Zároveň bychom se stali novým, lepším „vzorem“ pro nové stravovací návyky v bohatnoucích zemích. Často se mluví o principu dobrovolné skromnosti.

EKOLOGICKÁ POHROMA

Vysoká spotřeba živočišných potravin je neudržitelná nejen kvůli nedostatku půdy, který nám hrozí. Chov hospodářských zvířat je totiž jeden z vůbec nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují klimatickou změnu. Tvorba skleníkových plynů, nedostatek vody a odlesnění, to jsou tři hlavní problémy.

Metan je látka, která má 23krát vyšší schopnost vyvolávat skleníkový efekt než oxid uhličitý. Metan se tvoří v žaludku skotu a v současné době představuje 18 % celkových světových emisí skleníkových plynů. Toto číslo je dobré srovnat s podílem, který připadá na všechnu světovou dopravu včetně té letecké – 14 %. Jíst méně hovězího masa a mléčných výrobků tedy může znamenat ještě větší ekologický přínos, než méně jezdit autem nebo létat letadlem.

Dalším aspektem je **spotřeba vody** a zde opět drží nechvalné prvenství produkce hovězího masa. Abychom získali 1 kg hovězího masa, je k tomu potřeba 43 000 litrů vody (toto číslo se

týká intenzivního zemědělství a zahrnuje jak samotnou vodu pro zvířata, tak vodu nutnou k vypěstování krmiva pro ně). Ostatní živočišné potraviny na tom nejsou tak špatně, přes-to z „vodní“ ekologické stopy průměrného Západoevropana a Američana ukousne produkce masa skoro 40 %. Mimocho-dem, i mezi rostlinnými potravinami se dají najít takové, které vyžadují obrovské množství vody, a tudíž by se daly považovat za neekologické, například na vypěstování 1 kg mandlí je třeba 16 000 litrů vody. Ovšem k vypěstování takové základní potraviny, jako je obilí, stačí 1 000 litrů na 1 kg plodiny. Voda je přitom vzácný artikl a běžně se spekuluje, že právě ona bude předmětem budoucích válek.

A nakonec souvisí chov zvířat i s **odlesňováním**. Plocha potřebná pro vypěstování krmiva pro hospodářská zvířata je tak velká, že ji lze z velké části získat jen za cenu odlesňování. Amazonský prales je jednou z největších obětí tohoto procesu, kde velkou část původní plochu pralesa nyní zabírají pole pro pěstování sóji jako krmiva. Celých 83 % sóji, která se na světě vypěstuje, totiž zkonzumují hospodářská zvířata.

NA ZVÍŘATECH ZÁLEŽÍ

Můžeme mluvit o tom, kolik krmiva zvířata potřebují, jak efektivně ho „přemění“ v živočišné potraviny, jakou plochu zabírají nebo kolik skleníkových plynů vypustí. Především jsou to však živí tvorové a jsou schopni cítit utrpení a bolest. Mnoho lidí omezuje nebo úplně vylučuje ze svého talíře živočišné produkty právě z toho důvodu, že se nechtějí podílet na využívání zvířat. Pro ty, kteří z jakéhokoli důvodu vegetariánem nebo veganem být nechtějí, jsou tu však také možnosti, jak být „etickým spotřebitelem“. Například konzumovat živočišné produkty z ekologického zemědělství. Se zvířaty se tam zachází ohleduplně a mají mnohem přijatelnější životní podmínky, než zvířata ve velkochovech intenzivního zemědělství. Musejí mít možnost venkovního výběhu a nesmějí se chovat v klecích. Dnes se v biokvalitě dají koupit prakticky všechny druhy výrobků, výběr samozřejmě není zdaleka tak široký jako u běžných konvenčních produktů – ale tady opět přichází na mysl myšlenka dobrovolné skromnosti...

Menší nebo žádná konzumace živočišných produktů také může mít velmi příznivý vliv na zdraví. Může velmi výrazně pomáhat v prevenci mnohých onemocnění, včetně těch civilizačních. Pro někoho je to ten hlavní důvod pro změnu, my se tomuto tématu budeme věnovat v příštích Dobrotách. Už teď si však můžete v druhé polovině Bioseriálu přečíst, čemu věnovat pozornost, pokud chcete vyloučit všechny živočišné potraviny. Česká veganská společnost shrnuje, jak na plnohodnotnou veganskou stravu.

Autor: Lubomíra Chlumská